

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VI. An leges Ecclesiasticae minori quam Politicae autoritate polleant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

70 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
& in hunc modum concludit. *Intrepidè concludendum est legem Ecclesiasticam post publicationem ligare à sui principio ante ullam populi acceptationem.*

10. Absit, ut libertates Ecclesiæ Gallicanæ instabili, atque odioso illo fundamento nitantur, quod plerique suspicantur, qui libertates illas nihil aliud esse putant, quàm facultatem, seu licentiam faciendi quod libuerit, refutandi quod non arriserit. Justam causam aut habent, aut habere se putant; cùm quid aut amplectuntur, aut respuunt, quicumque injustos se apertè non profitentur.

C A P U T V I.

An leges Ecclesiasticæ minori quàm Politicæ autoritate polleant.

1. **I**llustrissimus Dominus de Marca in universum leges omnes tam Politicas, quàm Ecclesiasticas, donec acceptatæ fuerint, vim non habere multis probare argumentis nititur lib. 2. de Concord. Sacerd. & Imper. cap. 16. eamque acceptationem docet Ecclesiasticis legibus magis esse necessariam. Necessitatem illam quoad leges universas adstruit. Primum ex eo quod debeant esse Reipublicæ utiles; utilitas autem illa à populi acceptatione cognoscatur; Ideòque nolint Principes, ut illæ robur suum obtineant, donec à populo fuerint receptæ; Quæ quidem ratio si de facto vera sit, ab eo quod hinc sequitur non dissentimus. Solis enim legibus utilibus ad bonum publicum, non autem otiosis, aut perniciosis vim obligandi concedimus, tacitumque Principis consensum sufficere fatemur, ut illarum obligatio suspendatur. Cæterum Principem justas leges in subditorum optione relinquere, nisi ex certis indiciis colligatur, haud facile credimus, nec ipse Dominus de Marca credidisse postmodum testatus est his secundæ præfationis verbis: *Ad eum verò consensum adhibendum subditos ex officio teneri juxta præscriptum Juris Divini, nisi leges eorum commotis apertè officiant. Ab hac regula nunquam discedo, quando de legibus Ecclesiasticis agitur, Optandum esset, ut declarasset luculentius quid*

quid sub illis vocibus eorum commodis intelligeret, ut qui libertates Gallicanas averfantur, ab ea opinione dimoverentur, Gallos ex temporalibus tantum rationibus, non autem ex bono spiritali aut Ecclesiastica disciplina de legibus Ecclesiæ admittendis, vel rejiciendis decernere.

2. Secundò sic iterum argumentatur Dominus de Marca; *Sanè si contrario usu, & tacito consensu omnium, leges per desuetudinem abrogantur, & non solum suffragio Legislatoris, ut dicebat Julianus; Ita etiam est non suffragium, consensus saltem tacitus populi, qui rebus ipsis, & factis constat, necessarius erit, ut leges receptæ dici possint.* Probat quidem hoc argumentum consensum populi necessarium esse, ut lex recepta dicatur; Nihil enim aliud est receptio, quam consensus populi, sed supponit illam receptionem requiri, ut lex adstringat, quod esset demonstrandum. Præterea inobservantiâ vel desuetudine legi vigor non adimitur sine Principis consensu, qui licet non semper necessario exprimendus sit, ut censeatur abolita quælibet lex, dandus tamen fuit saltem semel pro semper; Cùm scilicet legibus statutum est, aut requiri acceptationem ut inciperent valere leges, aut sufficere desuetudinem per tempus à jure determinatum, ut vigere desinerent.

3. Quocirca plerique Autores discrimen inter leges Ecclesiasticas, & Civiles reponunt, opinioni Domini de Marca è regione oppositum. Volunt enim leges Civiles iis, quos diximus, modis à populi voluntate pendere, non autem Ecclesiasticas, eò quod Principes à Populo, Ecclesiæ Pastores à Christo potestatem acceperint. Duplicem adduxit Illustrissimus ille Præsul suæ opinionis rationem.

4. *Prima est, inquit dicto cap. 16. num. 6. quia potestas Ecclesiastica conceptis verbis data est in adificationem, non autem in destructionem, ut testatur Apostolus. Unde sequitur NIHIL OBTRVDENDVM ESSE FIDELIBVS, QVOD EOS OFFENDERE ALIQVO FACTO POSSIT; Atque adèò LEGEM ECCLESIASTICAM MINVS COMMODAM PRO NON SCRIPTA ESSE HABENDAM, quia, ut inquit Chrysostomus, hac est Christianismi regula, & illius exacta definitio, hic est vertex supra omnia eminent, publica utilitati consulere.* Mirum certè quod tantum hominem talis argumenti non puduerit; *Potestas, inquit, Ecclesiastica data est in adificationem, non autem in destructionem.*

nera.

nem. Ergone potestas laica data est in destructionem, non autem in ædificationem? NIHIL OBTRVDENDVM EST, inquit, FIDELIBVS, QVOD EOS OFFENDERE ALIQVO FACTO POSSIT. Ergone à faciendis legibus erit abstinendum? Lex iusto non est posita, sed iniustis, quorum semper major extitit numerus. Leges remedia sunt, quæ tùm curandis morbis, tum præcavendis adhibentur. Unde si expectandus sit hominum, ab adolescentia ad malum pronorum assensus, ut à vetitis in quæ nituntur, legum timore coerceantur, nulla erit pietas, nulla religio. Quotus enim quisque est qui sponte sua, vel etiam Spiritus sancti gratiâ ita tendat ad bonum, ut à corruptæ naturæ pondere non trahatur etiam ad malum, & in lubrico positus non egeat interdum legum autoritate retineri? Quæ Lex sancta, & iusta non offendet aliquo pacto vitiiis jam deditos, aut ad illa propensos? Quæ lex non videbitur minus commoda? An regulæ, quæ publica utilitati consulunt, maximam hominum partem non offendunt? An non illæ ipsæ sunt, quæ minus commodæ videntur? Porro si offensio illa, vel commoditas, bonorum iudicio metienda est, non offenduntur illi legibus iustis, nec eas minus commodas existimabunt; Iustas autem dumtaxat valere diximus, etiamsi receptæ non fuerint.

5. Non minus odiosa est secunda ratio, quam his verbis exprimit idem Dominus de Marca; *secunda vero ratio hæc est, quia Christus ipse discrimen utriusque potestatis in præceptis dandis autoritate sua constituit. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos Benefici vocantur, vos autem non sic; inquit ille apud Matthæum, & Lucam.* Atqui verba illa non vim ipsam legum, sed procurandæ executionis rationem continent. Nec enim Deus fidelium conscientias arctius adstringit ad obsequendum legibus Principum sæcularium, quam Ecclesiæ; in eoque solo posita est differentia, ut ex communi Sanctorum Patrum, & celebriorum Interpretum explicatione probatur, quod superiores Ecclesiasticos oporteat præcipere, & obedientiam obtinere suavitate potius, & charitate, quam severitate, ac timore. Id luculenter docent verba ipsa Origenis à Domino de Marca relata, in quibus, non potestas superiorum Ecclesiasticorum cum potestate Principum sæcularium, sed unius usus

cum alterius exercitio comparatur. Principes Gentium non contenti tantum regere subjectos suos, violenter eis dominari nituntur; inter vos autem qui estis mei non erunt hæc. Mox de Prælatiſ spiritualibus ſubjungit. Principatus eorum in dilectione debet eſſe poſitus, non in timore carnali; Quæ duo ultima verba notanda ſunt, ne quis putet Eccleſiam nullo poſſe poenarum timore niſilos cohibere; Quid vultis, inquiebat S. Paulus, in virga veniam ad vos, an in charitate, & ſpiritu manſuetudinis? 1. Corinth. 4. verſ. 21.

6. Multa extant in Sacris Scripturis, etiam novi teſtamenti teſtimonia, quæ Eccleſiæ facultatem illam fontes pleſtendi aſſerunt. Satis eſt ut meminerimus Chriſtum, ut diximus, Apoſtolos ſuos, eorumque ſucceſſores, excommunicationis, cæterarumque cenſurarum gladio armaſſe, quo contumaces a malo deterrerent. Quomobrem Origenes non timorem omnem ab Eccleſiaſtico regimine remouet, ſed timorem carnalem.

7. Sanctus Thomas, & alii plures interpretes in eundem ſenſum verba Chriſti explicant, ut ſcilicet non de poteſtate, ſed de poteſtatis uſu, non de iure, ſed de facto intelligantur. Principes Gentium dominantur eorum. Matth. 20. id eſt, interpretatur S. Thomas, in ſeruitutem redigunt ſubditos. Ezechiel. 22. Principes eius in medio illius, quaſi Lupi rapaces; Item aliqui habent eminentiam non in dignitate, ſed in poteſtate, ut aliqui nobiles; Et conſtat eſt, quod qui poteſtatem habent, non utuntur ad beneſcium, ſed poteſtatem exercent in eos, ſcilicet ad opprimendum, non ad juſtitiam; ſed Dominus illam conſuetudinem non vult in Eccleſia ſua ſeruari.

8. Alii interpretes ſuper hæc verba Luc. 22. Reges gentium dominantur eorum plurimas congerunt autoritates, ut probent Principibus etiam ſæcularibus congruere benignitatem. Olim epithetum Regis erat, bonus. Homerus nihil aliud in Rege deſiderabat, niſi ut eſſet fortis in hoſtes, & bonus in Cives. Imò Præſulum epithetum erat optimus. Unde Paulus Felicem Præſidem cognominat optimum. Act. 23.

9. Non igitur docet Chriſtus quales debeant eſſe, ſed quales ſint plerique Principes. Cæterum & Eccleſiaſticis, & ſæcularibus Prælatiſ competit, ut ſubjectos poſſint legibus obligare, & ad illarum executionem contumaces adigere, niſi illi poenæ ſpiritualibus, & Canonicis, niſi temporalibus, & corpora-

poralibus. Sed pro dolor, carnales homines, quia temporalia bona tantum diligunt, non nisi temporales poenas metuunt; nec spirituales, licet tantò magis metuendas, quantò animus corpori præstat, formidant. Unde fit ut Ecclesia præcepta parvi pendantur, nisi Magistratus sæculares brachium suum, id est auxilium, ut debent, illi commodent.

10. Tertium addit discrimen idem Autor inter utramque potestatem. Regium Imperium, inquit, à Sacerdotali in eo maxime distat quod illi non solum singulorum Civium rationes commissæ sint, sed totius Reipublicæ salus: Unde fit, ut in Civem etiam invidiosum ad fovendum totius Reipublicæ corpus jus illi competat, quemadmodum antea dixi, quòd aliter se habet in Episcopali Ministerio, cui Ecclesiæ sollicitudo ita est commissa, ut singulorum salutem præcipue invigilare debeat, nec curare possit universum corpus aliquorum membrorum pernicie: sed ad exemplum Magistri nonaginta novem oves deferenda illi sunt, ut centesimam ad caulas reportet. Quis rursus humani ingenii non demiretur imbecillitatem, cum eruditissimum hominem, tam absurde ratiocinantem audierit? Quis credat Ecclesiam universum corpus minus curare debere, quam aliqua membra? Quis credat nonaginta novem oves illi omnino deferendas, ut unam ad caulas reportet? Consultit Ecclesia bono publico, & quidem magis quam privato, sed in hoc excellit ejus regimen, quod cum sæculares Magistratus multa dimittant inulta, dum societati civili non officiant, Ecclesia omnibus remedia pro viribus conferat, secreta secretis, publica publicis, nec nonaginta novem justos perire finit, ut unum salvet peccatorem: sed aliquandiu illorum curam non necessariam intermittit, aut imminuit, ut istum interim quærat, & justorum numero apponens simul omnium salutem, quantum potest, promoveat. Id autem & bonum publicum exigit, ut scilicet oves in tuto positæ aliquantulum deferantur, quo congregandis aliis, & Gregi adjungendis, liberius vacetur. Neque enim si nonaginta novem pariter periclitarentur, postponeretur illarum salus unius recuperationi.

11. Monet Ecclesia privatim peccatores occultos, sed publicè peccantes, ac scandalosos publicè arguit, & dum est inutilis correptio, eos ab aliorum communione sejungit, mavultque, ut Lupi faucibus exponatur ovis una morbida, quam

quàm totum gregem inficiat : quanquam etiam unius illius salutem exoptat, eamque idè etiam sejungit, ut, dum se à grege seferit exulem pudore suffundatur, ac illuc redire optet, & festinet. Non tam exigit pœnam quàm morborum curationem, non vult mactare, sed salutem conciliare. Sed eundem sibi finem debent præstituere Principes, ut scilicet bonum publicum curent, non autem ut perdant, & destruant singulares homines, nisi fortè quatenus bonum publicum reorum mortem exigit. *Si non ad bonum commune multitudinis, inquit, S. Thomas opusc. de regim. Princip. lib. I. cap. 1. sed ad bonum privatum regentis regimen ordinetur, erit regimen injustum, atque perversum . . . bonum siquidem gregis Pastores quarere debent, & Rectores quilibet bonum multitudinis sibi subjecta.*

12. Sed utrique, & Pontifices scilicet, & Reges dum pro bono publico singulares subditos plectunt, etiam istorum bono consulere debent, quantum possunt. Sanè nemini fas est quantumvis potenti mortem alicujus, aut aliud malum sub ratione mali appetere.

13. Quod autem Principes aliquandò privatis hominibus vitam auferant, ut Còmunitati nocere delinant; quod etiam subiectos ad solvenda tributa, quorum dubia est justitia, compellant, non est indicium arctioris obligationis in legibus politicis, quàm in Ecclesiasticis, sed majoris timoris in hominibus à pœnis temporalibus, quàm à spiritualibus. Quamobrem rectè concludit Dominus de Marca cum Theodoro; *aliam esse rationem legum Regiarum, & Canonum; quod illa severas pœnas à reis exigant, hi autem errantes in viam reducere, & agris remedia parare conentur; quando peccatum est in leges Evangelicas, aut mores receptos. Hinc tamen non consequitur vim obligandi, majorem inesse legibus politicis, quàm Canonicis.*

14. Sed quæ causa est, ut præfatus Autor Principibus, *si non jure ordinario, sed summo jure agere velint, earum Constitutionum executionem urgere posse concesserit, quæ de jure dubio feruntur, & ab invitis Civibus obsequium extorquere, sine ulla Tyrannici Imperii exprobratione: Illam autem facultatem summis Pontificibus, aut Ecclesiæ universæ denegaverit? Numquid in dubio præsumendum est pro justitia legis civilis, & pro injustitia Canonice? Nonne etiam legibus Ecclesiasticis convenit ratio boni publici,*
quam

76 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
quam subiungit? Et si enim inquit, dura sint aliquando Regum Im-
peria, vnde ille imperandi, & parendi id exigat, ut subditi Dominorum man-
datis cedant, quemadmodum Apostoli discretissime docuerunt. Quidni etiam
Ecclesie preceptis parendum sit, etiamsi gravia videan-
tur?

C A P U T VII.

Ostenditur Doctores, quos citat Dominus de Marca non
docere vim legis à promulgatione pendere, sed po-
tius contrarium.

1. **L**eges Ecclesiasticae, inquit idem Petrus de Marca lib. 2. cap.
16. num. 5. eadem tacita conditione, quæ Civiles adstringuntur,
scilicet ut parendi necessitate Christianos non teneant, donec usu sint receptæ.
Hæc est non solum Gallorum omnium, sed etiam celeberrimorum quorumque Doctō-
rum sententia.

2. Vera sunt hæc de utrisque legibus, si vel tacitus supe-
rioris consensus adsit, vel à lege absit iustitia. Sed si subin-
telligantur duæ conditiones à nobis supra expositæ, ut scilicet
& lex iusta sit, & superior omnino, & non obstante con-
sensus defectu, eam obligare intendat, & pauci Galli, &
paucissimi celeberrimi Autores necessariam omnino promul-
gationem affirmabunt.

3. Huic sententiæ non favebit Gratianus, qui primo loco
citatur; Nec enim tacitum illum superiorum consensum ex-
cludit, licet illum non exprimat, dum ait, *leges institui, cum
promulgantur: firmari cum moribus ventium approbantur.* Invisus fere
Gallis est Gratianus, quod plurima collegerit, quæ illis vi-
dentur summorum Pontificum autoritatem nimis extollere,
nec illum controversiarum de libertatibus Ecclesiasticis Judi-
cem reciperent lubentes; Itaque non est in explicanda illius
mente amplius immorandum; quanquam sic illum Autorem
interpretantur communiter Juris Doctores, ut tacitum Pri-
ncipis consensum ad non exequendam, vel ad abolendam le-
gem requirat, quod in ipsis animadvertere licet, quos deinceps
citabimus ex prædicto Marca. Imò seipse videtur corrigere